

Voorsang: Ps. 47: 1

Ontmoetingsdiens

Votum

Seën

Lofpsalm: Ps. 99: 1 & 5

Geloofsbelydenis: Sb. 12-2: 1-5

Verootmoediging en versoening

Wet: Eksodus 20

Antwoord op die Wet: Ps. 7:1, 2 & 6 (1e Melodie van Ps. 119)

Woorddiens

Gebed

Skriflesing: Eksodus 5: 1-23

Fokus: Eksodus 5:1, 2 & 22

Met hoofstuk 5 begin die ontmoetings met Farao. Drie sleuteltemas van hierdie ontmoetings is alreeds in hierdie verse opgeneem (5: 1–14): die eis wat deur die HERE gestel is, en profeties aangehaal deur Moses en Aaron, dat "my volk" toegelaat word om Egipte te verlaat om "My" te aanbid in die woestyn (verse 1, 3); Farao se verset het geen vrees vir die HERE getoon nie (verse 2, 4); en die hardkoppigheid van Farao,

wat aangetoon word deur niks te doen nie, of om die teenoorgestelde te doen as wat die HERE geëis het (verse 4–14, in hierdie geval, wat tot nog moeiliker omstandighede vir die Israeliete gelei het). Hierdie temas, wat op verskillende maniere voorgestel word, en met wisselende mate van klem, duur voort deur die volgende hoofstukke. Op hierdie punt in die verhaal van Moses word ons blootgestel aan Farao se aanvanklike weerstand en hardkoppigheid.

Dit is maklik om aan te neem dat die kompetisie vir die bevryding van Israel tussen Moses en Farao, of tussen Israel en Farao, of tussen Israel en Egipte was. Dit was nie een van hierdie dinge nie. Inteendeel, dit was tussen die HERE en die afgode van Egipte; die farao was 'n toegewyde, verteenwoordigende en menslike fokuspunt van hierdie gode.

Dit kan ongewoon wees dat Moses en Aaron die reg het om die groot koning persoonlik te sien. Hulle was immers lede van 'n gehate en onderdrukte groep. Die rede was waarskynlik nie verwant aan Moses se status in die verlede as 'n Egiptiese prins nie, maar eerder met 'n monarg in die tradisionele regstelsel van 'n groot deel van die antieke wêreld. Daar word verwag dat konings beskikbaar sou wees vir die laagste en die grootste, 'n vereiste wat Israel se profete gereeld gebruik, dikwels op baie

kritiese, konfronterende maniere en soms selfs met die doel om die koning se eie gedrag te veroordeel.

Die eis van God dat sy volk toegelaat word om 'n fees vir hom in die woestyn te hou, herinner aan 3:18. Die aanvanklike versoek is doelbewus op 'n beskeie manier uiteengesit in die styl van Nabye Oosterse voorkeur, hoewel wat hulle waarlik gesoek het, was volle permanente vertrek uit Egipte.

Die tema van die feit dat Farao nie die HERE ken nie, volg 'n sekere opbou in die volgende paar hoofstukke. Veral van hierdie punt tot die einde van die plaagverslae. Farao het aanvanklik nie geweet wie die HERE is nie, en daarna het hy natuurlik die naam herken, maar nie besef wie die HERE regtig is nie, en uiteindelik, voordat dit alles verby was, het hy baie goed geweet wie die HERE is. Jammer vir hom dat hy dit op die moeilike manier moes uitvind. Daar is twee betekenis vir "Wie is die HERE?" (1) "Van wie praat jy? Ek ken nie die naam nie." (2) "Wat laat jou dink dat ek omgee om gehoorsaam te wees aan die HERE?"

Op hierdie punt moet ons terugdink aan hoofstuk 3, waar die HERE vir Moses roep en sy Naam aan hom bekendmaak. Die

Here het in hoofstuk 3:14 Homself openbaar aan Moses as “EK IS WAT EK IS.” In 3:14 kry ons nie die Naam JHWH nie, maar ’n Hebreeuse frase. Die frase in 3:14 kan vertaal word met “EK IS WAT EK IS” of met “EK SAL WEES WAT EK SAL WEES”. Hierdie frase, “EK IS WAT EK IS” openbaar baie dinge oor God. In die NT in Openbaring 1 openbaar ons Here Jesus Christus Homself as die “Een wat is, wat was, en wat kom”, om bekend dat Hy deel in dieselfde wese met die Vader. In 3:14 het Moses egter eers gehuiwer om die groot EK IS gehoorsaam te wees, maar God het Moses tot sy sinne gebring. Die Farao sal egter nog later besef met WIE hy hier te doen het.

Deur te sê: 'Die God van die Hebreërs het ons ontmoet' (vers 3), gebruik Moses en Aaron 'Hebreërs' eerder as 'Israeliete' in ooreenstemming met die algemene praktyk om hulself aan buitelanders voor te stel. Die meeste van wat hulle gesê het vir Farao is woord vir woord gesê wat hulle in 3:18 gesê het, met die bykomende woorde: 'of hy kan ons met plaë of met die swaard verslaan', vermoedelik hulle manier om Farao te verseker dat hulle dood ernstig is om die Here te gehoorsaam en dat gehoorsaamheid nie iets was waaroor daar in hulle gedagtes 'n opsie was nie. Ironies genoeg was dit die Egiptenare, nie die Israeliete nie, wat uiteindelik met plaë (die tien) en die swaard geslaan sou word.

Die oplossing wat deur die koning voorgestel is, was voorspelbaar: as werk die manier was om die Israeliete stil en gehoorsaam te hou ('n metode wat al dekades lank gewerk het), was meer werk die manier om stilte en gehoorsaamheid te herstel. Volgens 1:14 het die dwangarbeid op die Israeliete hoofsaaklik verband gehou met die maak van bakstene ("baksteen en mortier en met allerhande werk in die veld"). Die Egiptenare moes seker 'n ander groep vir die strooi gebruik het. Toe die werkklas nou opgeneem is, het Faraó die Israeliete beveel om hul eie strooi bymekaar te maak. Uit die oogpunt van die leser, as die ou poging om die bevolkingsgroei van Israel en die strewe na vryheid te beperk, misluk (1:12), die kans was groot dat hierdie groter onderdrukking die gety in die guns van Egipte en teen Israel sou laat draai.

In 3:18 en 5:3 het die Israeliete gevra om toestemming om 'offers te bring aan die HERE'. Hier het Faraó hul versoek gekenmerk as 'n begeerte om 'aan ons God te offer' en die naam Jahwe uit te laat. Hy het die goddelike naam, wat hy in vers 2 gebruik het, nie vergeet nie en sou weer geredelik vermeld word tot 8: 8, toe hy in desperaatheid die gebed van Moses tot die HERE nodig gehad het om die plaag van die paddas te verlig. Inteendeel, hierdie weglating dra subtiel en

doeltreffend die indruk van Farao se minagting vir die HERE – wat vir hom eintlik net 'die god is wat hierdie mense aanbid'. Vir hom was die woorde van die HERE nie geldig nie; dit was net leuens. Dit is die siening van die ongelowige: God se woorde is leuens wat u weerhou om aan die verwagtinge van die wêreld waarin u leef te voldoen en om op u eie voorwaardes die lewe te geniet ('n konsep wat vroeg in die geskiedenis van die mens begin het, volgens Gen. 3: 4).

Die Israeliete het in die Here geglo, en Moses en Aäron het sy woord getrou aan Farao gespreek, maar dinge het erger geword as beter. Hierdie relatief gedetailleerde berekening van die toenemende werklading en die lyding wat dit veroorsaak het, is beslis 'n belangrikste punt: God se volk moenie aanvaar dat die uitvoering van sy opdragte hul eie gemak sal verhoog nie. Maar die erns en breedte van die lyding wat sy verzet die Israeliete sou veroorsaak, is nie uitdruklik vermeld nie; dit is waarskynlik dat Moses, Aaron, die Israelitiese voormanne en die Israeliete in die algemeen onvoorbereid betrap is vir 'n bestraffende werklading.

Wat Farao vereis het, was nie net dat die Israeliete self begin strooi bymekaarmaak en kap nie, 'n werk wat voorheen deur ander gedoen is. Inteendeel: 'Ek sal jou geen strooi gee nie',

beteken dat hulle geen eie of 'n strooi kon kweek nie – geen strooi nie moes dit aan hulle voorsien word - nie deur ander nie, ook nie deur hul eie hand nie (vers 10). Wat hulle dan volgens vers 12 moes doen, was om oral heen te gaan op soek na stoppels om as plaasvanger vir strooi te dien. Strooi word bewaar van plantaardige stingels uit die stywer korrels en groente met lang steel. Strooi kom van plante wat geoes word, maar waarvan die stingels oneetbaar is vir mense en / of diere. Stoppels is die heel kort oorblywende stingels van plante ná die oes: die stukkie tussen die wortel en waar die pluk siele of sekel die plant sny. Dit was slegs 'n relatief swak plaasvanger vir strooi, wat die proses om geskikte bakstene te produseer baie moeiliker gemaak het, maar dit was ook baie moeiliker om van die geoeste lande af te haal, selfs as die seisoen reg is (wat sorgvuldige, vervelige handtrek en sny nodig het) in vergelyking met die doelbewuste, behoue (en meestal gebundelde) strooi en was byna hopeloos moeilik om in die buiteseisoen bymekaar te maak.

Soos Job gesê het, met verwysing na 'n vrugtelose poging: "Sal u 'n windverwaaide blaar skrik en droë kaf agtervolg?" (Job 13:25). Die feit dat die Israëliete volgens die nuwe reëls eenvoudig nie aan hul baksteenkwotas kon voldoen nie, is nie verbasend nie: Faraó het die taak feitlik onmoontlik gemaak.

Toe die voormanne, selfs onder die boete van geslaan, nie die mense kon laat stene lewer nie (verse 13-14), was die situasie kennelik ondraaglik. Dit is nie verbasend dat 'n woedende beroep op Farao om verligting gevolg het nie (verse 15-16), alhoewel so 'n beroep in wese 'n daad van desperaatheid was, en vermoedelik min kans op sukses gehad het.

Dus het die situasie verander van hoopvolheid en geloof (4:31) na wrok en twyfel. Hoekom? As gevolg van die onverskilligheid van Farao. Hy word hier duidelik uitgebeeld as onbeholpe, vasbeslote om die Israeliete op hul plek te plaas, wat daarop dui dat die Israeliete iets sterker as woorde nodig het om hom te oortuig om van plan te verander. Soos vers 20 aandui, het Moses en Aaron nie probeer om terug te keer na die koninklike hof om hierdie appèl te hanteer nie, en hulle het daarop gewys dat hulle geen hoop daarin gesien het nie, of dat hulle besef het dat hulle nie welkom sou gewees het nie. Farao was die finale appèlhof, die ekwivalent van die hoogste hof van sy land. Dus is sy finale uitspraak alreeds aan Moses en Aaron uitgespreek, en hulle is selfs belet om hom so gou weer oor dieselfde saak te sien. Iemand anders sou egter die geleentheid gehad het om die koning toe te spreek oor die onmoontlikheid van die uitvoering van 'n koninklike edik (die maak van 'n volle kwota bakstene sonder strooi) onder die hofreëls van destyds, en dit

was moontlik dat die Israelitiese voormanne hulself probeer beywer het vir die straf wat toegeken is in reaksie op die voorstelling van Moses en Aaron oor die eis van die HERE.

Toe die slegte nuus afgelewer is en die voormanne die hof verlaat het en hulle Moses en Aaron buite gevind het (in alle opsigte gewag om ondersteunend te wees), het die wrok en frustrasie wat hul nederlaag by die hof veroorsaak het, gekook tot 'n woedende beskuldiging by die twee broederleiers (“U het ons 'n stank vir Farao en sy amptenare gemaak en 'n swaard in hulle hand gesit om ons dood te maak,” vers 21). Dit is opmerklik dat die voormanne nie gesê het dat hulle vertrou in Jahwe verloor het nie. Hulle het blykbaar nie hul nuutgevonde geloof omvergewerp nie. Hulle het egter blykbaar gedink dat Moses en Aaron nie die saak behoorlik kon verteenwoordig of goed behandel het nie en dat hulle dus ongehoorsaam was aan die HERE (“Mag die HERE na jou kyk en jou oordeel!”). Agter hierdie teregwysing blyk die oortuiging dat Moses en Aaron oordeel nodig was, omdat die God van die volk, die HERE, nie sou laat gebeur dat so iets sou gebeur sonder dat sy wil deur hierdie leiers geknou is nie. Die vermoede dat 'n goeie God nooit gevaarlike of skadelike gebeure met sy mense laat plaasvind nie, vals soos dit nog altyd was, is 'n baie ou geloof.

Die bewoording “Moses het na die HERE teruggekeer” verwys nie na sy besoek na 'n spesifieke plek nie (asof daar al 'n soort tent van samekoms opgerig is of dat hy terug is na Sinai), maar dat hy die toneel van Moses verlaat het die ontmoeting met die woedende voormanne en die neem van sy eie ontmoediging privaat aan God in gebed. Die bewoording kon ook vertaal word: “Moses het hom tot die HERE gekeer”.

Sy herhaaldelike refrein, “het hierdie volk in die moeilikheid gebring,” word aan God toegeskryf as die uiteindelijke oorsaak en Farao as die onmiddellike oorsaak. Die voormanne het Moses en Aäron die skuld gegee; Moses het God nou die skuld gegee. Moses was blykbaar regtig ontsteld oor wat gebeur het. Daar is aan hom gesê dat hy die hardkoppigheid van die farao sou antisipeer, maar hy het nie verwag dat wrede vergelding teen die Israeliete self sou plaasvind as gevolg van sy missie nie (“is dit waarom u my gestuur het?”): 10-14 impliseer: dat 'n aansienlike tyd verloop het tussen Farao se verwerping van die versoek om Egipte te verlaat en hierdie tydstip – tyd geneem vir die publikasie van die nuwe, harder vereiste, deur die desperate pogings om dit te ontmoet, deur die mislukkings, deur die proses van slae wat gevolg het op die mislukkings, en deur die voormanne se appèl.

Deur sy gebed af te sluit met 'julle het glad nie U volk gered nie', het Moses gewys wat hy eintlik gedink het: dat God se beloofde bevryding relatief vinnig sou plaasvind en nie terugslae of teleurstellings sou behels nie. Vanuit 'n literêre oogpunt vertel Moses hierdie verhaal oor homself. Dit wil sê, vir die woestyngenerasie en daarna het Moses in detail ingesluit wat aantoon hoe hy self onredelik ongeduldig was vir God se verlossing. Die woestyngenerasie – en almal wat dit reggekry het – het 'n soortgelyke neiging gehad, en wat Moses uiteindelik geleer het, moes alle gelowiges self leer: God se tyd val soms saam met ons verwagtinge, en sy idee van die swaarkry wat ons nodig het.

Ons leer oor iets van die Here se bepaalde tyd deurdat Hy sy Seun op die tyd gestuur het. Jesus het nie mens geword vroeër in die geskiedenis nie, maar op die tyd deur God bepaal. Ons sien oor iets soortgelyks in die gebeure toe Christus nie van die kruis afgekome het nie toe die mense skreeu, “As U die Seun van God is, kom van die kruis af.” Christus kon van die kruis af kom, maar Hy het nie. Sy verlossing het eers drie dae later gebeur toe Hy opgestaan het. Dit het die oorwinning oor die dood soveel duideliker gemaak om ook nie direk nadat Hy dood was, weer op te staan nie, sodat almal kon getuig dat Hy werklik dood was.

Ons moet leer om te wag op die Here se tyd. Hy sal uitkoms gee op die tyd wat Hy bepaal. Bowendien, Hy wil eers hê ons moet beproef word, sodat ons deur die Heilige Gees gesuiwer word. Die Heilige Gees gee ook ons die geduld om te vertrou al loop dinge nie soos ons dink dit moet nie.

Antwoorddiens

Gebed

Liefdegawe

Slotsang: Sb 2-7: 1-3 (1e Melodie van Ps. 147)

Seën